

1. Ga bij voorkeur niet alleen

- twee personen horen meer dan een
- schrijf van tevoren op wat je wilt vragen
- noteer wat er gezegd wordt of laat dat je begeleider doen

2. Bespreek pijn, denk vooral niet dat het er bij hoort

3. Stel vragen als je iets niet helemaal begrijpt

- over de uitslagen, vraag er eventueel een uitdraai of printje van
- over de aanbevolen behandeling(en) met alle bijwerkingen
- is dit advies voortgekomen uit een multidisciplinair overleg (MDO)?
- vraag naar het behandelprotocol of zorgpad prostaatkanker
- hoe vaak is/zijn deze behandeling(en) in jouw ziekenhuis toegepast?
- met welk resultaat?
- wat zijn de risico's?
- wat is je kans om impotent of incontinent te worden?
- wat zijn de risico's als ik de ingreep (of ingrepen) uitstel?
- zijn er alternatieven?
- vraag zonedig een toelichting op medische termen
- vraag goed door, zorg dat je het begrijpt en onthoudt
- herhaal in eigen woorden wat er gezegd is

4. Communicatie

- hoe voel je je sinds het vorige bezoek?
- heb je last van bijwerkingen van je medicijnen?
- verloopt de ontlasting en de urine normaal?
- heb je problemen met seksueel functioneren?
- vraag wie in het ziekenhuis jouw casemanager is en hoe je die kunt bereiken

- vraag zonodig naar begeleidingsmogelijkheden, bijv. door gebruik te maken van de lastmeter detecteren behoefte psychosociale zorg bij een (oncologie) verpleegkundige of psycholoog
- praat open over o.a. vitamines, voeding en alternatieve geneeswijzen
- vertel over je huiselijke omstandigheden en ook over de zorgen die je je misschien maakt over de mensen in je (directe) omgeving
- als het niet klikt met je arts, vraag dan gerust vriendelijk om een andere, immers: onderling vertrouwen is van groot belang voor het welslagen van je behandeling

5. Beslissing behandeling

- vraag tijd om na te denken als je een moeilijke beslissing over een voorgestelde behandeling moet nemen
- vraag om ondersteuning door een (oncologie) verpleegkundige of verpleegkundig specialist (die kan mogelijk meer tijd voor je vrijmaken)
- vraag als je dat wilt een second opinion. Eventueel via je huisarts maar zorg altijd voor toestemming vooraf van je zorgverzekeraar

6. Verantwoordelijkheid

- uiteindelijk neem je zelf de beslissing over je behandeling en medicijngebruik
- het kan zijn dat je die beslissing toch liever aan de specialist overlaat
- laat je gevoel meewegen, doe waar je je goed bij voelt
- laat weten dat je zelf beslist over jouw eigen kwaliteit van leven

Prostaatkankerstichting

Kijk voor meer informatie op prostaatkankerstichting.nl
Lotgenotencontact 0800-9992222 of lotgenoot@prostaatkankerstichting.nl